

קדושתה מן התורה או מדרבנן, וגם אני הארכתני בעיני כנמה תשובת, ועיין תשובה נפלאה בזה בתשובת בית שלמה או"ח סי' כ"ח, וגם בתשובת מהרש"ם ח"א ואכמ"ל, ועזרת נשים נעשה למקום שיכולים להתפלל ולענות יחד עם הכזר כמו מתפללים יחד ואעפ"י שמחויבים הנשים בתפלה מכ"מ מספיק להו לענות משם, אעפ"י שנפרד מעיקר בית הכנסת.

אבל פשוט מאד דלענין צירוף עשרה נחשב רשות אחרת לגמרי כיון שיש מחילות גמורות מפרידות, וע"כ לא פליגי קדמונים אלא בתיבה (בדימה) שבאמצע בית הכנסת באו"ח סי' נ"ה סי"ט א"ס מחילות מגיעות לתקרה א"ס גם זה נחשב רשות אחרת לצירוף, והמקילים שם משום דהבימה תשמש בית הכנסת ממש, לא כן עזרת נשים דנעשה ממש רשות אחרת.

ואחרי שעלה זה על לבי ראיתי בס' ערוך השולחן סי' נ"ה ס"כ, שכ' וז"ל מיהו זה ודאי העומדים בעזרת נשים לא יטרפו עם העומדים בבית הכנסת ואף שיש חלונות בניהכ"נ של נשים וראים פניהם של אלו כיון שמחילות גמורות יש ושתי רשויות וכו' והיינו דנדון לענין צירוף כעומד בבית אחר וכן משמע לי מתשובת הגאון בית שלמה הנ"ל, ואין זמן להאריך.

ב. בענין מדת הזריזות לענין שכיבה וקימה הוא ראש וראשון בעבודת השי"ת ומדה זו עם מדת השמחה וחיות הק' הם תרי רעין דלא מתפרשין, הזריז והשקדן לבסוף יבא לרוב ההשגות אעפ"י שאינו ברוך בכשרונות מיוחדים, העללות והעצבות הם שני שונאים הגדולים של עבודת אלקינו, מי שהוא זריז ושמח מלחמת הינה"ר אצלו קלה פי כמה ממי שיש לו נטיה לעצבות או עללות.

בתקוה שבבית אביך שליט"א הכל עצה"ט.

הרני וקינך אוהבך, דוש"ת - ומצפה לרחמי ה'.

סימן כא

ב"ה, ר"ח סנ"א תשנ"ז לפ"ק.

כבוד ידידינו הרב האברך המופלג בתורה ויראה
בנשיק ר' דוד משה ראזנבוים לאי"ט.

אחדשה"ט וש"ת באהבה,

לנכון קבלתי מכתבו ואשיב בקיצור כדרכי אשר שאל בענין תפלה שעל העמוד שלפני הש"ס בבית מדרש שלכם חקרו באותיות בולטת את הפסוק שויתי ה'

וגו' והאותיות הם בלבע זהב כעין מראה וכשהש"ס עומד שם רואה ממש צורת פניו להדיא באותן אותיות ועוררו רבים עפ"י תשובת רדב"ז שהובא בבה"ט או"ח סוק"י ז' שאסור להתפלל נגד מראה ואפי' בעינים עלומות דמיחוי כמאן דמשתחוה לבצואה שלו, ושאל כבודו א"ס הדברים צריכים תיקון עפ"י הנ"ל.

הנה ע"ש צדע"ת להגאון מהרש"ס שפקפק קצת על טעם מיחוי כמשתחוה לבצואה שלו שלפ"ז אפי' עינים סגורות אסור, וכ' דנראה לו עיקר טעם הדבר למש"כ במחנה"ש שם משום דמבלבל מחשבתו ולפ"ז עכ"פ בעינים סגורות יש להקל באי אפשר בענין אחר יע"ש.

ולענ"ד בלא"ה אין ראוי להחמיר בנ"ד דהרדב"ז והפוסקים מדברים במראה ממש שנעשה לראות הנורה בתוכו וכל הסתכלות על המראה במחשבה זאת משא"כ נדון זה שהאותיות נעשו לשם קדושת שויתי וכו' וזה מטרתם לא זוהר וליעושה המראה וא"כ לא יבא לידי חשד שמשתחוה לבצואה שלו כי הכל יודעים שמשתחוה לעומת שם הוי' ב"ה וז"פ לענ"ד עכ"פ דרך לימוד זכות.

ב. ואשר שאל במנהג החסידים כשבאים לשולחן של רבותיהם צליל ש"ק אחרי סעודתם קודם בהמ"ז שאוכלים משיירי מאכל הנדיק ואינם מצרכים וכז' נתקשה שהרי הם כבר אכלו ושבעו ואין אכילה זו לא לשבע ולא ללפת הפת אלא בתור קגולה ואמאי נחשב זה כדברים הבאים מחמת הסעודה וכו'.

אנשים אלה שעושים כן דעתם להמשיך בסעודה במקום עריכת השולחן ע"י רבם וכיון דאנן קיי"ל סי' קע"ח ס"ד דיכול לאכול במקום אחר בפרט כשדעתו על כך, וקיי"ל סי' קע"ז ס"ב דלדידן לעולם לא מצוי מציאות זה שצריך לחזור ולברך על דברים הבאים תוך הסעודה לפני בהמ"ז לפי שאין רגילים להמשיך מן הפת עד בהמ"ז א"כ חסידים אלה סומכים על זה שיהי' מה שאוכלים מסעודת רבם כהמשך סעודה עד בהמ"ז.

ג. ובשאלה השלישית לענין הנחת ספרים על המדרגות שעומדים עליהם בשעת הסעודות גדולות של רבותיהם אעפ"י שזה רק באופן זמני, מכ"מ זה פעולתם לעמוד עליהם ברגליהם, ויראה דהוא בכלל חומרת הרמ"א יו"ד סי' רפ"ב ס"ז לענין מדרגות ארון הקודש.

הרני מנרך את מע"כ שיזכה בזכות אבותיו הנדיקים לעלות בקודש ולעבוד השי"ת מתוך נח"ר דקדושה.

הדו"ש בידידות, מצפה לרחמי ה'.